

Výstava *Insígnie Univerzity Komenského v Bratislave*

V dňoch 27. – 28. marca 2019 sa konala v rámci podujatia *100 rokov s Amosom* pri príležitosti 100. výročia založenia Univerzity Komenského v Bratislave unikátna výstava s názvom *Insígnie Univerzity Komenského*. Jej vernisáž sa konala vo štvrtok 27. marca o 9:00 za účasti novovymenovaného rektora Univerzity Komenského prof. JUDr. Mareka Števčeka, PhD. Návštevníci výstavy mali jedinečnú možnosť vidieť univerzitný poklad v jeho plnej kráse, ktorý sme prezentovali v reprezentačných priestoroch Siene rektorov na Šafárikovom námestí. Ide o unikátny priestor bežne neprístupný pre širokú verejnosť, ktorý slúži predovšetkým pre interné potreby univerzity (akademické slávnosti a obrady, prijímanie zahraničných návštev, podpisovanie mimoriadne dôležitých zmlúv na medzinárodnej úrovni a podobne). Vznikol rekonštrukciou Amfiteátra Pavla Jozefa Šafárika nachádzajúceho sa v rondeli priečelia budovy, ktorý pôvodne presahoval cez tri poschodia. Realizácia tohto projektu prebehla v prvej polovici 90. rokov autormi Miloslavom Bahnom, Františkom Starým a Igorom Palčom, ktorí do projektu zapracovali požiadavky pamiatkarov zachovať čo najviac pôvodných prvkov a priestor rozdeliť tak, aby nad sebou vznikli dva plnohodnotné celky – poslucháreň s kapacitou 240 miest a Sieň rektorov, kde je umiestnená Galéria rektorov UK v Bratislave.

Výstavu pripravili pracovníci Archívu UK, ktorí boli počas jej trvania k dispozícii širokej verejnosti a v prípade otázok ochotne odpovedali a vysvetľovali menej známe skutočnosti.

Čo sú insígnie?

Pod insígniami si treba predstaviť súbor predmetov, ktoré sa používajú pri slávnostných akademických obradoch a slávnostiach usporadúvaných univerzitou, akými sú napríklad imatrikulácie, promócie, udeľovanie čestného doktorátu univerzity, odovzdávanie diplomov habilitovaným docentom a doktorom vied (DrSc.), inštalácia rektora univerzity a dekanov fakúlt, otvorenie alebo ukončenie akademického roku, odovzdanie Veľkej zlatej medaily UK v Bratislave ako najvyššieho univerzitného vyznamenania a podobne. Medzi insígnie patria:

- znak a pečatidlo (typárium) so znakom
- žezlá akademických funkcionárov
- kolany akademických funkcionárov (hodnotné reťaze s medailami)
- prsteň rektora.

Vystavené insígnie boli striedavo umiestnené v pultových a vysokých vitrínach kopírujúc polkruhový pôdorys Siene rektorov. V pultových vitrínach sa nachádzali kolany dekanov fakúlt a rektora univerzity používané v súčasnosti, ako aj tie, ktoré sa už nepoužívajú a nachádzajú sa v zbierkach Archívu UK, resp. na oboch bohosloveckých fakultách začlenených do zväzku univerzity v roku 1990. Vo vysokých vitrínach mal návštevník možnosť vidieť žezlá akademických funkcionárov, ktorých rozmiestnenie nebolo náhodné – pri ich inštalácii sme kládli dôraz na chronologický aspekt vzniku týchto insígnií. Prvú trojicu tvoriacu začiatku výstavy prezentovali žezlá lekárskej, právnickej a filozofickej fakulty ako prvých fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave, ako aj žezlo rektora univerzity. Nasledovali žezlá dekanov ďalších fakúlt: pedagogickej, farmaceutickej, Fakulty telesnej výchovy a športu UK, Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – na výstave sme ho prezentovali celkom nečakane z toho dôvodu, že len deň predtým prebehla slávnostná inštalácia novej dekanky fakulty a nebolo jasné, či nám ho z Martina včas dovezú, ďalej žezlo dekana Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK, Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK a Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK. Žezlá dekanov Fakulty managementu UK, Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK a Prírodovedeckej fakulty UK sa v čase konania výstavy reštaurovali, z toho dôvodu sme ich nemohli prezentovať.

Okrem žeziel si návštevníci výstavy mohli celkom zblízka pozrieť niekoľko univerzitných typárií ako aj kolany dekanov a rektora prezentované tak, aby bol dobre viditeľný spôsob ich uchytenia na slávnostný odev akademických funkcionárov univerzity. Unikátom medzi kolanami bola kolana dekana Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty používaná do roku 2011, ktorá sa zachovala ako kombinácia dvoch častí dvoch kolán z rôznych období – medaila pochádza z roku 1940 a samotná kolana z roku 1923.

Výstavu navštívilo približne 200 návštevníkov, z toho mnoho zamestnancov a študentov z univerzity, zástupcovia odbornej i laickej verejnosti. Svojou návštevou nás podporili aj kolegovia zo štátnych a špecializovaných archívov zo Slovenska a zahraničia. Veríme, že každý si našiel niečo, čo ho zaujalo a ďalšie informácie sa dočítal v letáku k výstave.

Karolína Kuklišová, Archív UK